

РЕЦЕНЗИЯ

от Доц. д-р Юлия Георгиева Добрева, ВУЗФ

(име, презиме, фамилия – академична длъжност в научна организация, научна степен)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор на науките”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика
докторска програма “*Финанси, застраховане и осигуряване*”

Автор: д-р Мария Боровска

Тема: **ПОВИШАВАНЕ НА ФИНАНСОВО-ИКОНОМИЧЕСКАТА
КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ НА ЛОГИСТИЧНИТЕ ПРЕДПРИЯТИЯ С
ИЗПОЛЗВАНЕ НА АНАЛИТИЧНИ МОДЕЛИ**

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 82 от 08.04.2021г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема “**Повишаване на финансово-икономическата конкурентоспособност на логистичните предприятия с използване на аналитични модели**” за придобиване на образователната и научна степен „доктор на науките” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма “*Финанси, застраховане и осигуряване*” Автор на дисертационния труд е д-р Мария Боровска.

Предадените от кандидата задоктор на науките материали включват документи по представен опис: автобиография, списък на публикациите и научните приноси, справка за изпълнение на минималните национални изисквания, автореферат, дисертационен труд, публикации по темата на дисертацията.

Кандидатът е приложил 3 монографии, 3 глави от колективни монографии и 12 статии, 4 от които са в съавторство.

Не са представени разделителни протоколи за съвместните публикации.

2.Кратки биографични данни за докторанта

Мария Боровска е родена на 28.09.1952 г. в град Сталева Воля, Подкарпатско войводство. Завършила е начално училище в Сталева Воля - музикално училище I и II степен в Сталева Воля в областта на свиренето на пиано и цигулка. През 1971 г. започва обучението си във висше учебно заведение със специалност „Математика“ във Факултета по математика, физика и химия на университета Мария Кюри-Скодовска (UMCS) в Люблин (в момента: Факултет по математика, физика и информатика). През 1975 г. започва паралелно обучение по специалността "Философия" в Междууниверситетския институт по философия и социология UMCS в Люблин. През 1976 г. получава магистърска степен по математика от Факултета по математика, физика и химия на UMCS в Люблин.

От 1983 г. работи като учител по математика в различни средни училища (в продължение на 19 години) и преподавател във висши учебни заведения: Политехника в Жешовска в Сталева Воля, клон на Католическия университет в Люблин в Сталева Воля, Висше търговско училище в Kielce - Висше училище в Тарнобжег (адюнкт и доцент) и в Академията на науките "Спелечная" в Лодз (през учебните 2016/17).

От 2015 г. работи в Държавното висше професионално училище в Търнобжег като старши учител. 1990-2000 успоредно с това работи в Регионалния методологичен център в Тарнобжег като методичен асистент по математика за учители в средните училища в бившето Воеводство Тарнобжег и си сътрудничи с Краковската политехника и AGH в Краков през 1995-2000. в областта на провеждането на заключителни изпити, съчетани с приемния изпит за тези предмети.

През 1989 г. завършва следдипломното си образование по специалността: математика с компютърни науки в WSP в Жешов.

През 1990 г. завършва методологическите курсове по математика в Нови Сонч.

През 1995 г. получава докторска степен по икономика във Факултета по мениджмънт и информатика на Икономическата академия на В.И. О. Лангего във Вроцлав. Тема на дисертацията: „Анализ на функционирането на недетерминираната система на запасите в икономиката“.

Много пъти в рамките на професионалната си работа тя получава различни награди. Участва активно в работата на различни научни конференции в Полша и международни (около 40). Публикувала е около 70 научни труда.

От 2015 г. и до момента работи като старши преподавател в Държавното висше училище на името на В.И. проф. Станислав Тарновски в Търнобжег. Мария Боровска има дългогодишен опит в провеждането на научни изследвания в областта на икономиката, което се потвърждава от научни публикации и участие в множество конференции.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Изследването на процеса на управление на икономически системи е винаги актуален и необходим за подобряване на приложимостта им. Дисертационният труд представя нова, иновативна методология за определяне на прогнози въз основа на законите на функционирането на логистична система, взаимодействаща с център за услуги. Обект на проучването е логистична система, която поддържа център за услуги. Изследователската задача е да се провери функционирането на логистичната система, която осигурява ефективната работа на центъра за услуги, който осигурява повишаване на финансовата и икономическата конкурентоспособност на логистичните предприятия. Анализиранията в работата логистична система доставя продукцията до склада, която центърът за услуги продава на своите клиенти - получатели. Съставните елементи на центъра за услуги са складът за съхранение и получателят.

Прогнозите, получени в дисертацията са изградени въз основа на математически модели, които представляват вероятностните характеристики на състоянията на процесите, протичащи в логистичната система, която подпомага ефективното управление на центъра за услуги.

4. Познаване на проблема

Кандидатът за доктор на науките познава състоянието на разглеждания проблем. В дисертацията е предложена нова методология за определяне на количествени прогнози, които характеризират и описват процеса на управление на изследваната логистична система и поддържащата работата на центъра за услуги на логистичната компания. Резултатът от анализа е авторският математически модел на работата на системата в структурната версия (представен в третата глава) и нова авторска методика за определяне на прогнози за функционирането на логистичната система.

Авторът успешно защитава своята теза: *за да се повиши конкурентоспособността на логистичните компании, трябва да се предоставят инструменти за подобряване и подпомагане на процеса на управлението им.* Според автора, предвид проникването на ИКТ във всички процеси, най-добре е те да бъдат математически инструменти. В дисертацията като такива инструменти са посочени прогнозите за характеристиките на процеса, които описват работата на логистичната система. Тези прогнози са изградени по такъв начин, че да зависят от параметрите на изследваната логистична система, т.е. от параметрите на производствения процес, параметрите на транспортния процес и нивото на запълване на складовете.

5. Методика на изследването

Избраната методика на изследването - използване на математически модели и системи от уравнения за прогнозиране на процеси, позволява постигане на поставените цели и решаване на задачите на дисертационния труд. Проблематиката на дисертацията се отнася главно до въпросите за повишаване на ефективността на логистичните системи и финансово подобряване на икономическата конкурентоспособност на логистичните компании, работещи в различни области на икономиката. За тази цел се използва подхода за моделиране и прогнозиране.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационната работа обхваща 289 страници със заглавна страница, съдържание, въведение, три раздела, заключение и приложения, ключови думи, списък на рисунките, списък на таблиците, списък на използваните формули и библиография.

Разделите се състоят от подраздели, тематично свързани с този раздел. Някои подраздели са разделени на специални части - модули. Приложенията включват подробни математически изводи и формули, водещи до получаване на конкретни модели, описващи функционирането на разглежданата логистична система. Библиографията се състои от 165 източника.

Съдържателно дисертацията е подходящо структурирана и включва следните три раздела:

Раздел 1 - Теоретични аспекти на повишаване на финансовата и икономическата конкурентоспособност на логистичните предприятия

Раздел 2 - Анализ на функционирането на логистичната система на предприятието

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

В дисертацията се открояват следните основни научни приноси:

1. Дисертацията представя нова, оригинална и иновативна методология за определяне на прогнози, които подпомагат процеса на управление на услугите на логистична система с цел повишаване на финансовата и икономическата конкурентоспособност на логистичните предприятия.

2. Разработена е нова методология за изготвяне на прогнози въз основа на законите на функциониране на вероятностна логистична система, като се отчита динамиката на нейните параметри.

3. Изведени и представени са закономерностите на функционирането на изследваната логистична система под формата на получените аналитични модели - системи от диференциални уравнения, описващи процесите, протичащи в логистичната система и нейните подсистеми.

4. Полученият и внедрен модел може да се използва за определяне на количествени показатели, описващи работата и коректността на разработената тестова логистична система, както и за изграждане на количествени прогнози на характеристики, описващи работата на тази система.

Посочените приноси са значими за науката и имат силно изразен приложен характер.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Представените 18 публикации, които отразяват резултатите от дисертацията, могат да бъдат класифицирани като:

- 12 статии, като 4 от тях са в съавторство; 3 от тях са на английски език

3 монографии

- 3 глави от колективни монографии

9. Преценка за изпълнение на минималните национални изисквания

Кандидатът за доктор е приложил справка за изпълнение на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионалното направление 3.8. Икономика. На база посоченото в справката кандидатът отговаря на изискванията.

10. Лично участие на докторанта

Формулираните приноси и получени резултати са с лично участие на кандидата. Липсва установено плагиатство.

11. Автореферат

Авторефератът е изготвен според изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертационния труд.

12. Критични забележки и препоръки

Дисертационният труд би имал по-добра разбираемост и по-ефективно илюстриране на ефективността на прогнозните модели, ако включва и практическо изследване върху конкретна/тни компания/нии, която изпълнява функцията на логистичен център.

По време на обсъждането д-р Боровска би могла да отговори на следния въпрос:

Възможно ли е да се създаде софтуерен продукт на база на модела и ако да, съществуват ли други продукти със сходни характеристики и с какво би бил по-добър този нов софтуер?

13. Лични впечатления

Не познавам кандидата за доктор и нямам лични впечатления, но от представените материали считам, че е прецизна, взискателна, амбициозна и целеустремена, с проявено внимание към детайла и отличаващ се афинитет към научно-изследователската дейност.

14. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам дисертацията да се използва като основа за публикация на книга, която да достигне до по-широк кръг читатели.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания* на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

Дисертационният труд показва, че кандидатът за доктор на науките притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по Професионално направление 3.8. Икономика, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научни изследвания.

Поради гореизложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор на науките’* на Мария Боровска в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма “Финанси, застраховане и осигуряване”.

23.05. 2021 г.

Рецензент: доц. д-р Юлия Добрева